

Bruksela, 9 października 2020 r.
(OR. en)

11717/2/20
REV 2

SOC 607

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 11087/20

Dotyczy: Osoby starsze w erze cyfryzacji: prawa człowieka, uczestnictwo
i dobrostan

Konkluzje Rady (9 października)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady na temat praw człowieka, uczestnictwa i dobrostanu osób starszych w erze cyfryzacji, zatwierdzone przez Radę w drodze procedury pisemnej zakończonej w dniu 9 października 2020 r.

Osoby starsze w erze cyfryzacji: prawa człowieka, uczestnictwo i dobrostan**Konkluzje Rady**

PRZYPOMINAJĄC, ŻE:

1. Unia Europejska zobowiązała się do ochrony praw człowieka, które są niepodzielne i przynależne wszystkim ludziom, niezależnie od wieku; ochrona ta realizowana jest między innymi dzięki przyjęciu Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zwłaszcza jej art. 25, 21, 34 i 35.
2. Europejski filar praw socjalnych określa między innymi zasady dotyczące lepszych warunków życia dla wszystkich ludzi, niezależnie od ich wieku, a zwłaszcza przewiduje: prawo do edukacji, szkoleń i uczenia się przez całe życie (zasada 1), które to prawo jest również zapisane w celach zrównoważonego rozwoju ONZ; prawo do równego traktowania i równych szans w dziedzinie zatrudnienia, ochrony socjalnej, edukacji, a także dostępu do dóbr i usług dostępnych dla społeczeństwa (zasada 3); prawo do odpowiedniej ochrony socjalnej (zasada 12); prawo do odpowiedniego dochodu minimalnego (zasada 14); prawo pracowników i osób pracujących na własny rachunek przechodzących na emeryturę do emerytury proporcjonalnej do ich składek, równe szanse kobiet i mężczyzn w odniesieniu do nabywania praw emerytalnych, prawo do posiadania środków umożliwiających godne życie (zasada 15); prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości (zasada 16); prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych (zasada 18); oraz prawo do dostępu do podstawowych usług, w tym usług łączności cyfrowej (zasada 20).

3. Unia Europejska i jej państwa członkowskie zobowiązały się przestrzegać odpowiednich międzynarodowych traktatów dotyczących praw człowieka (ICCPR¹, ICESCR², ICERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, CRPD⁶, EKPC⁷), które mają zastosowanie do wszystkich bez względu na wiek.
4. Państwa członkowskie Unii Europejskiej uzgodniły w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych takie instrumenty jak: Zasady działania ONZ na rzecz osób starszych (1991 r.), Madrycki międzynarodowy plan działania w kwestii starzenia się społeczeństw (2002 r.) i regionalna strategia wdrażania tego planu dla Europy (2002 r.), a także deklaracja ministerialna z Lizbony (2017 r.).
5. Rada w konkluzjach w sprawie gospodarki dobrobytu (2019 r.) podjęła polityczne zobowiązanie do promowania uczenia się przez całe życie i zapewnienia wszystkim ludziom możliwości korzystania z szans oferowanych przez cyfryzację. Polityczne zobowiązanie Rady do promowania uczenia się przez całe życie zostało powtórzone w jej konkluzjach pt. „Wyzwania demograficzne – dalsze działania” (z 2020 r.), w których skupiono się również na umiejętnościach potrzebnych w ucyfrowionym świecie, na aktywnym starzeniu się w dobrym zdrowiu oraz na podnoszeniu świadomości na temat praw osób starszych. Komisja w swoim Programie na rzecz umiejętności (2020 r.) również podkreśla znaczenie, jakie dla stawiania czoła pandemii COVID-19 i łagodzenia jej skutków ma urzeczywistnienie dostępnego dla wszystkich uczenia się przez całe życie. W konkluzjach pt. „Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: podejście zintegrowane” (z 2016 r.) Rada wezwała do wdrożenia środków przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, w tym środków ukierunkowanych na osoby starsze.

¹ Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych.

² Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

³ Międzynarodowa konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej.

⁴ Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet.

⁵ Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania.

⁶ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (UE jest stroną tej konwencji).

⁷ Europejska konwencja praw człowieka.

6. W sprawozdaniu Komisji Europejskiej w sprawie skutków zmian demograficznych⁸ wskazuje się dłuższe średnie dalsze trwanie życia jako ważny krok naprzód w obrębie Unii, przy czym przeciętna oczekiwana długość życia w chwili urodzenia w przypadku kobiet jest wyższa o 5,5 roku niż w przypadku mężczyzn. Grupa osób starszych to grupa wiekowa, której liczebność rośnie najszybciej. Dłuższe średnie dalsze trwanie życia idzie w parze z większą liczbą lat życia w dobrym zdrowiu. Osoby starsze to grupa bardzo niejednorodna z uwagi na różnice w indywidualnych sytuacjach życiowych; często są to osoby w dużym stopniu samodzielne. Sprawozdanie wskazuje na wzajemne powiązania między podejmowaniem działań związanych ze zmianami demograficznymi a odbudową po pandemii COVID-19 i uwzględnia kwestie, takie jak samotność, izolacja społeczna i zapewnianie dostępu do podstawowych usług i infrastruktury.
7. W sprawozdaniu na temat adekwatności świadczeń emerytalnych przygotowanym wspólnie przez Komisję Europejską i Komitet Ochrony Socjalnej podkreślono, że adekwatne i stabilne systemy zabezpieczenia społecznego mają kluczowe znaczenie dla osób starszych⁹. W przygotowanym przez te dwie instytucje wspólnym sprawozdaniu na temat opieki długoterminowej dodatkowo wskazano na potrzebę zapewnienia osobom starszym dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie opieki.
8. Cyfryzacja wiąże się z szansami i wyzwaniem dla wszystkich grup społecznych, w tym dla osób starszych. Odgrywa ona ważną rolę w docieraniu do osób starszych podczas kryzysu związanego z COVID-19. W swoich sprawozdaniach na temat korzystania z pełni praw człowieka przez osoby starsze (2017 r.) oraz na temat wpływu humanocentrycznej robotyki i automatyzacji na prawa osób starszych niezależny ekspert ONZ podkreśla fakt, że robotyka może prowadzić do istotnych postępów w zakresie autonomii i aktywnego uczestnictwa osób starszych. Postęp technologiczny i cyfryzacja mogą jednak zagrażać prawom osobistym, takim jak prawo do prywatności. Ponadto rosnące ucyfrowienie świata sprawia, że umiejętności cyfrowe stają się coraz istotniejsze. W sprawozdaniu stwierdza się, że cyfryzacja może pogłębiać nierówności lub wykluczać niektóre grupy, które nie mają dostępu do technologii cyfrowych lub mają taki dostęp ograniczony; stosowanie technologii i robotyki wspomagających w opiece nad osobami starszymi może zagrażać godności użytkowników.

⁸ Sprawozdanie Komisji Europejskiej w sprawie skutków zmian demograficznych (czerwiec 2020 r.), dok. 8991/20.

⁹ Sprawozdanie z 2018 r. na temat adekwatności świadczeń emerytalnych: adekwatność dochodów w starszym wieku w UE obecnie i w przyszłości, tom I, dok. 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. Przepaść cyfrowa pomiędzy pokoleniami jest znacząca i zwiększa się wraz z wiekiem. Badanie z 2019 r. dotyczące praw podstawowych¹⁰ wykazało, że jedna na pięć osób w wieku 75 lat lub starszych w Unii (20 %) używa internetu przynajmniej sporadycznie, w porównaniu z 98 % osób w wieku 16–29 lat. Przeprowadzone przez Agencję Praw Podstawowych badanie¹¹ wskazuje również na lukę w wykorzystywaniu internetu do uzyskiwania dostępu do usług: osoby starsze rzadziej używają internetu do korzystania z usług bankowości internetowej i zakupów przez internet (46 % osób w wieku 75 lat lub starszych dokonuje zakupów przez internet przynajmniej sporadycznie, podczas gdy dla osób w wieku 16–29 lat wskaźnik ten wynosi 81 %). Badanie określa brak dostępu do usług internetowych oraz brak niezbędnych umiejętności jako główne przeszkody dla osób starszych w korzystaniu z internetu.
10. Dane Eurostatu¹² pokazują, że luka między grupami wiekowymi w zakresie dostępu do nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych i ich wykorzystywania zmniejsza się. Jednocześnie dane te wskazują na dysproporcje między starszymi mężczyznami a starszymi kobietami w zakresie korzystania z technologii cyfrowych. W wyniku nierówności w zakresie uczestnictwa kobiet i mężczyzn w rynku pracy i w zakresie dostępnych wyborów zawodowych starsi mężczyźni wydają się być bardziej otwarci na technologie cyfrowe niż kobiety.

MAJĄC NA UWADZE, ŻE:

11. Unia Europejska określiła w strategii lizbońskiej, w ramach działu „Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu”, cele związane z sytuacją życiową osób starszych, ŻE cel strategii „Europa 2020” dotyczący zatrudnienia wyraźnie odnosi się do starszych pracowników ORAZ ŻE w ramach Europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym Komisja zobowiązała się do oceny tego, czy systemy zabezpieczenia społecznego są odpowiednie i zrównoważone i w jaki sposób poprawić dostęp do systemów opieki zdrowotnej, społecznej i długoterminowej.

¹⁰ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, badanie na temat praw podstawowych *What do Fundamental Rights Mean for People in the EU* („Czym są prawa podstawowe dla obywateli w UE”), Luksemburg 2020.

¹¹ Streszczenie wyników badania pt. „Osoby starsze i cyfryzacja” ma zostać opublikowane do końca września 2020 r.; pełne dane z tego badania zostaną opublikowane w internecie pod koniec bieżącego roku.

¹² Eurostat, *Ageing Europe. Looking at the lives of older people in the EU* („Starzejąca się Europa. Spojrzenie na życie ludzi starszych w UE”), 2019, s. 134.

12. W swoich konkluzjach w sprawie aktywności osób starszych (2010 r.) Rada wezwała do ustanowienia w 2012 r. Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, a w 2012 r. zatwierdziła Zasady przewodnie dla aktywności osób starszych. Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła lata 2020–2030 „Dekadą starzenia się w dobrym zdrowiu”.
13. Rada w swoich konkluzjach pt. „Wspieranie osób cierpiących na demencję: doskonalenie polityk i praktyk w zakresie opieki” (2015 r.) wezwała Komisję Europejską i państwa członkowskie do wzmacniania praw osób cierpiących na demencję i do umożliwiania obywatelom godnego starzenia się.
14. Podczas czwartej konferencji ministerialnej Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ na temat starzenia się ministrowie w swojej lizbońskiej deklaracji ministerialnej pt. „Zrównoważone społeczeństwo dla wszystkich pokoleń: wykorzystanie potencjału dłuższego życia” wezwali i zobowiązali się do wspierania dostępu do uczenia się przez całe życie oraz rozszerzania tego uczenia się i do wspierania rozwoju umiejętności, uznając te kwestie za warunek spełnionego życia w każdym wieku. Kształcenie, uczestnictwo w życiu społecznym i uczenie się przez całe życie prowadzą – obok bezpośredniego wykorzystywania wiedzy i umiejętności do celów zawodowych – do podniesienia jakości życia i odczuwania radości życia, zachęcają osoby starsze do aktywnego udziału w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym oraz propagują interakcje między pokoleniami i solidarność międzypokoleniową.
15. W 2010 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ utworzyło na mocy rezolucji 65/182 Otwartą Grupę Roboczą ds. Starzenia Się, której powierzono zadanie wzmocnienia ochrony praw człowieka przynależnych osobom starszym poprzez rozważenie istniejących międzynarodowych ram w odniesieniu do praw człowieka osób starszych, tak aby zidentyfikować ewentualne luki i określić, jak można im najskuteczniej zaradzić, w tym, w stosownych przypadkach, ocenić zasadność wprowadzenia dalszych instrumentów i środków. W 2014 r. oenzetowska Rada Praw Człowieka postanowiła powołać niezależnego eksperta ds. korzystania z pełni praw człowieka przez osoby starsze, by otrzymywać opracowywane przez niego zalecenia.

UZNAJĄC, ŻE:

16. Wszystkie prawa człowieka i podstawowe wolności zapisane w traktatach dotyczących praw człowieka są powszechne, niepodzielne, współzależne i wzajemnie powiązane; mają one zastosowanie do starszych kobiet i mężczyzn w taki sam sposób jak do wszystkich innych ludzi i muszą być osobom starszym gwarantowane bez wyjątku. W szczególności chodzi o podstawowe prawo do równego traktowania – niezależnie od wieku – zwłaszcza w odniesieniu do ochrony i udzielania wsparcia osobom, które tego potrzebują. Ma to również zastosowanie podczas kryzysów zdrowotnych, takich jak pandemia COVID-19, gdy zasadnicze znaczenie ma dostęp do przystępnej cenowo opieki zdrowotnej dobrej jakości.
17. Osoby starsze w znacznym stopniu przyczyniły i przyczyniają się do funkcjonowania wolnych i demokratycznych społeczeństw – w oparciu o solidarność. Z publikacji Eurostatu „Ageing Europe” wynika, że osoby starsze poświęcają dużo czasu pracy nieodpłatnej. Ponad jedna piąta osób starszych w wieku 65–74 lat uczestniczy w formalnym wolontariacie. Osoby w wieku 75 lat lub starsze nadal w dużym stopniu się angażują, jeśli pozwala im na to stan zdrowia. Ponadto szczególnie starsze kobiety świadczą niezarobkową pracę opiekuńczą, głównie w swoich rodzinach, opiekując się partnerami lub dziećmi, a zatem wspierają pokolenie w wieku średnim w godzeniu życia zawodowego z prywatnym. Podczas pandemii COVID-19 osoby starsze podjęły się zadań na rzecz społeczności, na przykład przerywając emeryturę i wracając do pracy jako personel medyczny lub pielęgniarski, lub wykonując dobrowolne usługi, aby odciążyć inne osoby w codziennym życiu.
18. Uczestnictwo osób starszych w rynku pracy zostało zwiększone w niektórych państwach członkowskich poprzez zastosowanie różnych środków, takich jak wydłużenie okresu aktywności zawodowej, podejmowanie dobrowolnych decyzji o podniesieniu wieku emerytalnego, działania na rzecz aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu, poprawa dostępności i wprowadzania racjonalnych usprawnień lub umożliwianie elastycznego i stopniowego przechodzenia na emeryturę.

19. Środki podejmowane w celu powstrzymania pandemii COVID-19 mają większy wpływ na osoby starsze niż na inne grupy społeczne, jak wskazują biuletyny Agencji Praw Podstawowych i sprawozdania Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC)¹³. Ze względu na podeszły wiek i częstsze występowanie dodatkowo innych schorzeń osoby starsze są bardziej narażone na poważne komplikacje zdrowotne w wyniku zakażenia wirusem. Środki podejmowane w celu powstrzymania pandemii, takie jak zasady dystansowania społecznego, środki izolacji, zamykanie instytucji itp., wywierają istotny wpływ na osoby starsze. Na przykład osoby mieszkające w domach opieki, z których większość to osoby starsze, z potrzebami medycznymi lub niepełnosprawnościami, nie mogły lub nadal nie mogą przyjmować gości, w tym osób z rodziny. Ponadto ucierpiały one z powodu ograniczeń związanych z niedoborem personelu. Ze względu na wprowadzone środki izolacji i środki innego rodzaju osoby starsze żyjące samotnie napotykają trudności w wykonywaniu codziennych czynności. Ograniczone zostało również świadczenie usług opieki zdrowotnej niezwiązanych z COVID-19 i opieki ambulatoryjnej. Zwłaszcza osoby w bardzo podeszłym wieku często nie mają dostępu do komunikacji cyfrowej i w niej nie uczestniczą, a to sprawia, że napotykają dodatkowe ograniczenia w zakresie dostępu do informacji, interakcji społecznych i uczestnictwa.
20. Osoby starsze mają prawo do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym i kulturalnym, a także w kształceniu, szkoleniu ustawicznym i uczeniu się przez całe życie. Aktywność w sferze cyfrowej jest w coraz większym stopniu gwarantem aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym oraz włączenia społecznego, a także pomaga zapobiegać izolacji społecznej, nie tylko w czasach pandemii. Dla niektórych osób starszych cyfryzacja może również tworzyć przeszkody. Dlatego też istnieje potrzeba poprawy umiejętności cyfrowych i dostępności usług cyfrowych.

¹³ Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, *Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental Rights Implications* („Pandemia koronawirusa w UE – wpływ na prawa podstawowe”), biuletyn nr 3, Luksemburg 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> i Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

WYRAŻAJĄC ZADOWOLENIE Z FAKTU, ŻE:

21. Państwa członkowskie poczyniły zauważalne postępy na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w realizacji dziesięciu zobowiązań określonych w strategii RIS/MIPAA EKG ONZ¹⁴, w której wzywa się m.in. do eliminacji dyskryminacji ze względu na wiek, zaniedbań, nadużyć i przemocy wobec osób starszych.
22. Jako strony Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, wszystkie państwa członkowskie i UE mają obowiązek zapewnić w ramach ich odnośnych kompetencji, by wszystkie środki dotyczące podejmowania decyzji przez starsze osoby z niepełnosprawnościami i środki dotyczące zdolności prawnej tych osób (w tym ewentualne ograniczenia, które mogą być niezbędne do ochrony tych osób) obejmowały odpowiednie i skuteczne systemy ochronne w celu zapobiegania nadużyciom;

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

WZYWA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE I KOMISJĘ EUROPEJSKĄ, ABY W SWOICH OBSZARACH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH, Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI:

23. PRZYJĘŁY podejście uwzględniające wiek, obejmujące perspektywę starzenia się opartą na prawach i cyklu życia, przy uwzględnieniu różnic między kobietami i mężczyznami, realizowane na przykład poprzez promowanie nacechowanych pozytywnie komunikacji i wizerunków starzenia się, koncentrowanie uwagi na możliwościach i wyzwaniach związanych ze starzeniem się, a także poprzez uznanie, że osoby starsze to bardzo różnorodna grupa oraz większe docenianie wkładu, jaki osoby te wnoszą w spójność społeczną i gospodarkę;
24. ROZWAŻYŁY zastosowanie opartego na prawach podejścia do kształtowania swoich strategii wychodzenia z pandemii COVID-19;

¹⁴ Regionalna strategia wykonania dla regionu EKG ONZ Madryckiego międzynarodowego planu działania w kwestii starzenia się społeczeństw.

25. DOSTRZEGŁY, że warunki życia osób starszych różnią się i zależą od różnych okoliczności i czynników. Należy o tym pamiętać przy opracowywaniu skutecznych polityk mających bezpośredni lub pośredni wpływ na osoby starsze;
26. WZMOCNIŁY włączenie społeczne i wzajemną solidarność między pokoleniami, a we wszystkich obszarach polityki UWZGLĘDNIŁY problematykę starzenia się, by pomóc społeczeństwom i gospodarkom w odpowiednim dostosowaniu się do zmian demograficznych z myślą o stworzeniu społeczeństw uwzględniających potrzeby i interesy osób w każdym wieku;
27. PODNOSIŁY wśród młodszych pokoleń ŚWIADOMOŚĆ cennego wkładu, jaki osoby starsze wnoszą w społeczeństwo, co wzmocni więzi międzypokoleniowe i zmniejszy dyskryminację ze względu na wiek;
28. AKTYWNIŁY WŁĄCZAŁY osoby starsze, w tym zwłaszcza starsze kobiety, we wszystkie procesy decyzyjne wpływające na ich życie i RÓWNOWAŻYŁY korzyści i zagrożenia związane z tymi decyzjami w każdym indywidualnym przypadku przy pełnym poszanowaniu praw osób starszych i ich uczestnictwa oraz z uwzględnieniem odpowiedniej równowagi i solidarności między pokoleniami;
29. DOKONYWAŁY DALSZEGO ROZWOJU, w stosownych przypadkach, mechanizmów na rzecz udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesach decyzyjnych dotyczących osób starszych w świecie cyfrowym;
30. ZAPEWNIŁY, by niezbędne środki ochronne w czasach kryzysów zdrowotnych były proporcjonalne w zakresie, w jakim środki te wpływają na prawa, interesy i dobrostan osób starszych, szczególnie na ich zdrowie psychiczne i jakość życia;
31. ZAPEWNIŁY odpowiednią ochronę socjalną dla wszystkich osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie wrażliwych, aby między innymi zapobiegać ubóstwu wśród osób starszych;
32. PROPAGOWAŁY aktywne starzenie się w dobrym zdrowiu – w tym poprzez wykorzystanie pozytywnego wpływu technologii cyfrowych w usługach publicznych, np. w usługach zdrowotnych i społecznych – oraz dłuższą aktywność zawodową, na przykład poprzez umożliwianie dobrowolnego, późnego przechodzenia na emeryturę oraz elastycznego i stopniowego przechodzenia na emeryturę;

33. WSPIERAŁY i WZMACNIAŁY różne formy kształcenia i szkolenia, możliwości uczenia się przez całe życie oraz rozwoju umiejętności, w tym umiejętności technicznych i cyfrowych. Są one niezwykle ważne dla uczestnictwa w świecie cyfrowym i życiu społecznym i powinny być również wykorzystywane do zlikwidowania przepaści cyfrowej między kobietami a mężczyznami;
34. KSZTAŁTOWAŁY cyfryzację zwłaszcza w zakresie takich usług publicznych, jak usługi opieki zdrowotnej, społecznej i długoterminowej, w taki sposób, by usługi te były łatwo dostępne, przyjazne dla użytkownika i pozbawione barier, przy jednoczesnym zapewnieniu dalszego świadczenia usług innych niż cyfrowe. Szczególną uwagę należy zwrócić na prawa (w tym prawa z zakresu ochrony danych) i potrzeby osób starszych, w tym starszych osób z niepełnosprawnościami. Działania takie mają zwłaszcza:
- a) PRZYCZYNIAC SIĘ do zmniejszenia izolacji społecznej dzięki dobrym jakościowo, łatwo dostępnym i łatwym w użyciu formom komunikacji;
 - b) WSPOMAGAĆ, tam gdzie to możliwe, łatwy dostęp przez internet do szerokiej infrastruktury kulturalnej, edukacyjnej i umożliwiającej uczenie się, na przykład bibliotek, seminariów, różnych rodzajów zajęć, w tym kursów językowych, tak by zmniejszyć bariery dla osób z niepełnosprawnościami, które często są osobami starszymi;
 - c) UMOŻLIWIAĆ zdalne uczestnictwo w wydarzeniach społecznych, edukacyjnych i kulturalnych;
 - d) UMOŻLIWIAĆ uczestnictwo w politycznych procesach decyzyjnych, w tym w wyborach, jeśli są one organizowane w formie cyfrowej;
 - e) WSPIERAĆ osoby starsze w rozwijaniu umiejętności cyfrowych, w tym w zakresie bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych poprzez ustanawianie nakierowanych na tę grupę docelową inicjatyw z zakresu uczenia się przez całe życie;
 - f) POMAGAĆ osobom starszym i UPODMIOTAWIAĆ je w zakresie codziennych czynności i sytuacji, takich jak robienie zakupów, komunikowanie się i utrzymywanie kontaktu z przyjaciółmi i rodziną oraz wchodzenie w interakcje społeczne z innymi osobami, poprzez dostępne produkty cyfrowe i infrastrukturę cyfrową;

- g) NADAL ZWIĘKSZAĆ uczestnictwo w życiu gospodarczym poprzez zapewnianie bezpiecznego dostępu do handlu elektronicznego i bankowości internetowej oraz poprzez podnoszenie wiedzy osób starszych na temat praw konsumentów, zwłaszcza w handlu elektronicznym;
- h) UDOSTĘPNIAC i UPRASZCZAĆ usługi telemedycyny i sposób wykorzystywania oferowanych drogą cyfrową narzędzi dotyczących zdrowia jako dodatkowej możliwości dla osób w każdym wieku, co obniży ryzyko zakażenia związane z bezpośrednim kontaktem z chorymi w poczekalniach oraz ułatwi dostęp do poradnictwa medycznego i społecznego;
- i) FORMUŁOWAĆ ODPOWIEDZI na wyzwania wynikające z rosnącego popytu na opiekę długoterminową ze względu na starzenie się społeczeństwa i BADAĆ, w jaki sposób lepiej włączać cyfryzację i technologię poprawiającą jakość życia w usługi opiekuńcze z myślą o poprawie dostępności i świadczenia usług, takich jak teleopieka, przy zaangażowaniu w ten proces odpowiednich zainteresowanych stron, pacjentów oraz partnerów społecznych;
- j) ZAPEWNIAC, by wszelkie urządzenia lokacyjne wykorzystywane podczas kryzysów zdrowotnych były, w miarę możliwości, wolne od ograniczeń, dostępne i proste w użyciu oraz zgodne z przepisami o ochronie danych, a tym samym łatwe w obsłudze, przy czym należy starać się, by urządzenia te nie ograniczały w nieproporcjonalny sposób swobody przemieszczania się osób z niektórych grup wiekowych;
- k) ZAPEWNIAC, by usługi publiczne były przejrzyste i gwarantowały bardziej odporną i cyfrową przyszłość z korzyścią dla osób starszych;

35. ANALIZOWAŁY korzyści płynące z inteligentnego planowania przestrzeni miejskiej i obszarów wiejskich, publicznej infrastruktury mobilności i inteligentnych domów dla ułatwiania uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym, w tym starszych osób z niepełnosprawnościami, oraz dla przedstawiania nowych pozytywnych modeli starzenia się, przy jednoczesnym wspieraniu pozycji osób starszych tak, by mogły one pozostać niezależne oraz cieszyć się dobrym zdrowiem i wyższą jakością życia;

36. STARALI SIĘ ZAPEWNIĆ, by transformacja cyfrowa była procesem sprzyjającym włączeniu społecznemu, poprawiającym dostęp do usług, i by europejski akt w sprawie dostępności¹⁵ został wdrożony w pełni i terminowo, oraz PODEJMOWALI INNE ŚRODKI w celu udostępnienia wszystkim korzyści płynących z cyfryzacji;
37. ZAPEWNIŁY za pomocą alternatywnych środków, by osoby, które nie mogą w pełni używać technologii cyfrowych, korzystały z tych samych praw co inne grupy ludności;
38. UWZGLĘDNIŁY dyskusje przeprowadzone podczas wspólnej konferencji zorganizowanej przez AGE Platform Europe, BAGSO¹⁶ i prezydencję niemiecką w dalszych pracach nad opracowywaniem polityk dotyczących praw osób starszych;
39. ZAGWARANTOWALI prawo do opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej – zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych – w tym dostęp do opieki zdrowotnej na równych zasadach, która to opieka oparta jest na świadomej i konkretnej zgodzie, i OPIERAŁY decyzje dotyczące kwestii medycznych na zasadach etycznych koncentrujących się na przyrodzonej godności osoby ludzkiej, ochronie praw człowieka, równości płci i uzyskiwaniu najwyższego poziomu dobrostanu, a także na osiągnięciu jak najwyższej jakości życia. Kryteria takie jak wiek danej osoby nie powinny być jedynym czynnikiem decydującym o dostępie do usług opieki zdrowotnej lub o ich kontynuowaniu, ale powinny być stosowane wyłącznie w kontekście oceny klinicznej stanu zdrowia danego pacjenta;
40. WYKORZYSTYWAŁY finansowanie UE, szczególnie pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środki polityki regionalnej i strukturalnej, by ułatwiać aktywne starzenie się przy zachowaniu niezależności, rozumiane jako uczestnictwo przez całe życie, zwłaszcza w świecie cyfrowym, oraz wspieranie autonomii osób starszych, na przykład poprzez poprawę przystępnych cenowo usług społecznych i infrastruktury społecznej wysokiej jakości, a także poprzez wspieranie odpowiednich zainteresowanych stron, w tym lokalnych i regionalnych podmiotów publicznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które realizują te środki w miejscu zamieszkania osób starszych;

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług, Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70–115.

¹⁶ *Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen* (niemieckie Federalne Stowarzyszenie Organizacji Seniorów).

41. UWZGLĘDNIĄŁY odpowiednie porównywalne dane, w podziale według płci, dotyczące praw i sytuacji osób starszych, takie jak zbiory danych Eurostatu czy dane pochodzące z badania „Ageing Europe”, przy opracowywaniu dalszych środków politycznych; oraz
42. NADAL WNOSIŁY WKŁAD w posiedzenia oengetowskiej Otwartej Grupy Roboczej ds. Starzenia się i w proces prowadzony w ramach EKG ONZ; KŁADŁY DODATKOWY NACISK na podejście oparte na prawach człowieka w prowadzonej przez UE polityce zewnętrznej w tej dziedzinie;

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY:

43. ROZWAŻYŁA, czy w swojej Zielonej księdze na temat starzenia się nie umieścić rozdziału poświęconego prawom osób starszych, w tym osób starszych z niepełnosprawnościami, ze szczególnym naciskiem na przyznawanie osobom starszym autonomii i na ich uczestnictwo w życiu społecznym w możliwie najszerszym zakresie, z uwzględnieniem aspektów równości płci i poświęceniem szczególnej uwagi starszym kobietom; SKUPIŁA SIĘ na zjawisku starzenia się jako źródle możliwości dla społeczeństw i na tym, jak takie podejście może stanowić podstawę wszystkich dalszych środków politycznych w tym obszarze;
44. NADAL WSPIERAŁA państwa członkowskie w działaniach mających na celu zapobieganie chorobom przewlekłym, promocję zdrowia, postępowanie z niepełnosprawnością i wzmacnianie opracowywania długoterminowych polityk opieki zdrowotnej, skupiając się przy tym na cyfryzacji oraz na wyposażaniu osób starszych w umiejętności korzystania z technologii cyfrowych, by mogli lepiej i w sposób samodzielny monitorować swoje zdrowie;
45. KONTYNUOWAŁA zestawianie danych za pośrednictwem Eurostatu, zapewniające ogólnounijny zestaw porównywalnych i zdezagregowanych danych, taki jak badanie Eurostatu „Ageing Europe”, traktując takie zestawienia jako podstawę kształtowania przyszłych polityk;

46. ROZWAŻYŁA USTANOWIENIE cyfrowej platformy dotyczącej uczestnictwa i wolontariatu po zakończeniu aktywności zawodowej, która mogłaby być powiązana z istniejącymi projektami ukierunkowanymi na europejskie zaangażowanie obywatelskie. Platforma ta mogłaby dostarczać osobom starszym zachętę do angażowania się w transgraniczną pracę wolontariacką wykonywaną z wykorzystaniem nabytej wiedzy, umiejętności i zdolności, a także przekazywać informacje w tym zakresie. Mogłaby też dostarczać informacji władzom lokalnym i innym podmiotom na temat strategii i projektów dotyczących angażowania osób starszych w wolontariat oraz być przestrzenią, w której zainteresowane osoby uzyskują dalsze wskazówki dotyczące wyszukiwania możliwości wolontariatu;
47. NADAL PROMOWAŁA wymiany międzypokoleniowe, odbywające się poprzez działania wolontariackie, stanowiące okazję dla młodych ludzi do wspierania osób starszych i interakcji z nimi, w tym poprzez wykorzystywanie odpowiednich programów UE, takich jak Europejski Korpus Solidarności, którego celem jest pomoc młodym ludziom we wnoszeniu znaczącego wkładu w życie społeczne przy jednoczesnym nabywaniu przez nich kompetencji i umiejętności przydatnych dla rozwoju osobistego i zawodowego;
48. ROZWAŻYŁA opracowanie osobnego rozdziału dotyczącego osób starszych w zapowiedzianym na 2021 r. Planie działania w zakresie wdrażania Europejskiego filaru praw socjalnych, który to rozdział oceniałby, w jaki sposób można opracowywać środki na szczeblu UE, by doprowadzać do autonomii osób starszych w erze cyfryzacji i wzmacniać tę autonomię oraz by promować uczestnictwo osób starszych w aktywnym życiu i kształtowaniu społeczeństwa, poprawiając tym samym dobrostan osób w podeszłym wieku. Powinno to obejmować środki mające na celu zwiększenie uczestnictwa w procesach demokratycznych oraz inne odpowiednie środki określone w pkt 34. Taka ocena mogłaby być wykorzystywana przez Komisję i państwa członkowskie oraz zaangażowane organizacje; oraz
49. KONTYNUOWAŁA, wraz z Komitetem Ochrony Socjalnej, analizę porównawczą stabilności i adekwatności systemów emerytalnych w UE za pośrednictwem sprawozdań na temat adekwatności emerytur;

ZWRACA SIĘ DO AGENCJI PRAW PODSTAWOWYCH, BY:

50. ANALIZOWAŁA wpływ cyfryzacji na prawa podstawowe, aktywne uczestnictwo i dobrostan osób starszych; oraz
51. DOSTARCZAŁA państwom członkowskim wkładu i wiedzy fachowej w ramach prac podgrupy ds. danych dotyczących równości (unijna Grupa Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności) w zakresie gromadzenia danych zdezagregowanych dostarczających informacji na temat nierówności związanych z wiekiem, w tym przedstawiania danych według kryterium statusu społeczno-ekonomicznego;

ZWRACA SIĘ DO KOMITETU OCHRONY SOCJALNEJ, BY:

52. NADAL SPRZYJAŁ stosowaniu podejścia zorientowanego na cały cykl życia w prowadzonych przez niego analizach dotyczących obszarów polityki wchodzących w zakres jego kompetencji;
53. NADAL PROMOWAŁ wzajemne uczenie się i wymianę najlepszych praktyk w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb osób starszych, zapewniania ich dobrostanu i prowadzenia przez nie godnego życia, a także w zakresie dostępu tych osób do świata cyfrowego; oraz
54. KONTYNUOWAŁ swoje PRACE, prowadzone we współpracy z Komisją, dotyczące mechanizmu monitorowania tego, w jaki sposób wdrażane są zalecenia w sprawie dostępu pracowników i osób samozatrudnionych do ochrony socjalnej.